

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATOR GENERALNY

Warszawa, dnia 18.09. 2015 r.

PG II Ko1 24/11

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich

Wpłynęło dn. 22.09.15 at.....
nr. 5855.....podpis. M.....

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 21.09.15.

nr. 3903.....podpis. Borusewicz

Szanowny Panie Marszałku

Odpowiadając na przekazane przy piśmie z dnia 14 sierpnia 2015 roku o sygn. BPS/043-80-3461/15, oświadczenie złożone przez Pana senatora Grzegorza Wojciechowskiego podczas 80 posiedzenia Senatu RP w dniu 07 sierpnia 2015 roku, dotyczące sposobu przeprowadzenia postępowania przez Prokuratora Okręgowego w Katowicach o sygn. VI Ds. 72/11 i zasadności postanowienia o jego umorzeniu, uprzejmie informuję co następuje.

Przedmiotowe postępowanie zainicjowane zostało zawiadomieniem o przestępstwie, złożonym przez pełnomocnika wspólników spółki cywilnej D - Stanisława K i Michała S

Prowadziła je początkowo, pod sygnaturą 3 Ds. 91/04, Prokuratura Rejonowa dla miasta Częstochowy w Częstochowie.

Postanowieniem z dnia 31 marca 2004 r. odmówiono wszczęcia postępowania w tej sprawie. Decyzja ta została uchylona po rozpoznaniu zażalenia przez Prokuratora Okręgowego w Częstochowie w dniu 8 czerwca 2004 r.

Postanowieniem z dnia 28 czerwca 2004 r. Komenda Powiatowa Policji w M wszczęła śledztwo o przestępstwa z art. 171 ust. 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, art. 304 k.k. i art. 191 § 1 k.k. Sprawa prowadzona była pod sygn. 3 Ds. 214/04 Prokuratury Rejonowej w M . Postępowanie to następnie przekaza-

no Prokuraturze Rejonowej Częstochowa - Południe w Częstochowie, gdzie zarejestrowane zostało pod sygn. 3 Ds. 31/04.

Postanowieniem z dnia 30 grudnia 2004 r., na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. umorzono śledztwo:

„- w sprawie ujawnienia w okresie od października do grudnia 2001 r. tajemnicy bankowej przez ujawnienie trudnej sytuacji finansowej spółki i rozmiarów jej zadłużenia przez pracowników ING Banku Śląskiego w M na szkodę wspólników spółki D , tj. o przestępstwo z art. 171 ust. 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k.,

- w sprawie kierowania przez dyrektora ING Banku Śląskiego w październiku 2001 r. groźby złożenia zawiadomienia o przestępstwie wyłudzenia kredytu przez wspólników spółki D , tj. o przestępstwo z art. 190 § 1 k.k., na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.,

- w sprawie wyzyskania w dniu 23 października 2001r. przez dyrektora ING Banku Śląskiego przymusowego położenia wspólników spółki D i doprowadzenia ich do podpisania umowy cesji wierzytelności co stanowiło świadczenie niewspółmierne ze świadczeniem wzajemnym przez przejęcie wpłat dokonywanych przez kontrahentów, tj. o przestępstwo z art. 304 k.k., na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.”

W związku z zażaleniami wniesionymi przez pokrzywdzonych i ich pełnomocnika, Prokurator Okręgowy w Częstochowie nie przychyłając się do nich, przekazał je do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w M

Postanowieniem z dnia 15 września 2005 r., sygn. akt II Kp 115/05, Sąd Rejonowy w M utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

Na skutek kolejnych wniosków kierowanych przez pełnomocnika pokrzywdzonych, postanowieniem prokuratora Rejonowego Częstochowa - Południe w Częstochowie z dnia 4 lipca 2006 r., podjęto na nowo umorzone postępowanie, w części dotyczącej przestępstwa z art. 171 ust. 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. Sprawę zarejestrowano pod sygn. 3 Ds. 112/06.

Natomiast postanowieniem z dnia 17 lipca 2006 r., do odrębnego postępowania, wyłączono materiały w sprawie niedopełnienia obowiązków przez pracowników Banku ING Bank Śląski Wydział Zarządzania Ryzykiem w Częstochowie i doprowadzenia do przedawnienia wierzytelności przejętych od spółki D i wyrządzenia w ten sposób Bankowi znacznej szkody majątkowej.

Postępowanie o sygn. 3 Ds. 112/06, w dniu 29 sierpnia 2006 r. przejęte zostało do dalszego nadzorowania przez Wydział V Śledczy Prokuratury Okręgowej w Częstochowie, gdzie zostało zarejestrowane pod sygn. V Ds. 44/06.

W dniu 30 sierpnia 2006 r. Prokurator Apelacyjny w Katowicach wydał pisemne polecenie - sygn. Ap I Dsn 10/06/Cz - niezwłocznego podjęcia, celem dalszego prowadzenia przez Wydział Śledczy, wszystkich postępowań, dotyczących działania na szkodę spółki cywilnej D W treści polecenia wskazano na potrzebę podjęcia na nowo postępowania byłej Prokuratury Rejonowej dla Miasta Częstochowy o sygn. 3 Ds. 249/03, w kierunku zaistnienia przestępstw z art. 286 § 1 k.k. i art. 228 § 1 k.k. oraz podjęcia w całości postępowania prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową Częstochowa - Południe w Częstochowie, o uprzedniej sygnaturze 3 Ds. 31/04, z uwagi potrzebę poczynienia dalszych ustaleń, także w zakresie naruszenia ustawowych znamion czynów zabronionych spenalizowanych w art. 190 § 1 k.k. i art. 304 k.k. Nadto, zauważono potrzebę dołączenia do postępowania również materiałów odnoszących się do zarzutu popełnienia przez pracowników banku przestępstwa określonego w art. 296 § 1 k.k., przez doprowadzenie do przedawnienia wierzytelności cedowanych na bank przez spółkę cywilną D

W następstwie tego polecenia, Prokurator Okręgowy w Częstochowie postanowieniem z dnia 4 września 2006 r., sygn. V Ds. 44/06, podjął na nowo:

- prawomocnie umorzone śledztwo Prokuratury Rejonowej Częstochowa - Południe w Częstochowie sygn. akt 3 Ds. 31/04, w części dotyczącej czynów z art. 190 § 1 k.k. i art. 304 k.k.,
- prawomocnie umorzone, postanowieniem z dnia 4 listopada 2003 r., śledztwo Prokuratury Rejonowej dla Miasta Częstochowy, sygn. 3 Ds. 249/03, w sprawie nadużycia upraw-

nień przez dyrektora oddziału m . ING Banku Śląskiego S. A. i spowodowania przez to znacznej szkody w mieniu wspólników spółki PPH D - Michała S i Stanisława K w październiku 2001 r. w M , tj. o przestępstwo z art. 296 § 1 k.k. oraz w sprawie żądania korzyści majątkowych, przez osobę podającą się za pracownika banku, od Mirosława P. w zamian za ułatwienie zakupu spółki PPH D w okresie od października do grudnia 2001 r. w M , tj. o przestępstwo z art. 228 § 1 k.k.

Podjęte postępowania wraz z materiałami Prokuratury Rejonowej Częstochowa - Północ, zarejestrowanymi pod sygn. Ko 866/06, w sprawie niedopełnienia obowiązków przez pracowników ING Banku Śląskiego S.A. Wydział Zarządzania Ryzykiem w Częstochowie i wyrządzenia w mieniu banku znacznej szkody majątkowej poprzez doprowadzenie do przedawnienia wierzytelności przejętych od spółki D s.c., tj. o przestępstwo z art. 296 § 1 k.k., połączono do śledztwa o sygn. V Ds. 44/06.

Postanowieniem z dnia 6 grudnia 2006 r. do śledztwa dołączono nadto dochodzenie Prokuratury Rejonowej w M , o sygn. I Ds. 1549/06, w sprawie utrudniania postępowania karnego, poprzez nierzetelne przeprowadzenie kontroli wewnętrznej w ING Banku Śląskim w M mającej za przedmiot postępowanie pracowników banku w związku z obsługą kredytową wspólników PPH D Michała S i Stanisława K , tj. o przestępstwo z art. 239 § 1 k.k.

Postanowieniem z dnia 11 października 2007 r. ze śledztwa, do odrębnego postępowania, wyłączono materiały przeciwko Leszkowi Z., Jadwidze R. i Lidii P. o zarzucone im przestępstwa z art. 171 ust. 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. Postępowanie zarejestrowano pod sygn. V Ds 63/07 w Prokuraturze Okręgowej w Częstochowie. W niniejszym zakresie w dniu 30 października 2007 roku skierowano akt oskarżenia.

Kolejno, postanowieniem z dnia 26 października 2007 r., do odrębnego postępowania, wyłączono materiały w sprawie niedopełnienia obowiązków przez pracowników banku ING Bank Śląski i doprowadzenia do przedawnienia wierzytelności przejętych od spółki Dublet, na podstawie umów cesji stanowiących zabezpieczenie umów kredytowych i wyrządzenia w ten sposób bankowi znacznej szkody majątkowej. Materiały te zarejestro-

wano w Prokuraturze Okręgowej w Częstochowie pod numerem V Ds 69/07. Postępowanie w tym zakresie umorzono, na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., wobec braku znamion czynu zabronionego, postanowieniem z dnia 30 października 2007 roku. Decyzja ta nie została zakwestionowana przez pokrzywdzonego - ING Bank Śląski SA i zyskała walor prawomocności.

Natomiast śledztwo bazowe, o sygn. V Ds. 44/06, zostało umorzone postanowieniem z dnia 30 października 2007 r. w sprawie:

„- mającego miejsce w październiku 2001 r. w M wprowadzenia Stanisława K i Michała S w błąd co do możliwości domagania się przez ING Bank Śląski S.A. Oddział w M dodatkowego zabezpieczenia wyszczególnionych umów kredytowych oraz co do treści umów przelewu wierzytelności z dnia 23 października 2001 r. stanowiących zabezpieczenie wskazanych umów kredytowych i doprowadzenia w ten sposób Stanisława K i Michała S prowadzących działalność gospodarczą pod firmą D do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w wysokości nie mniejszej niż 2.036.910,26 zł, stanowiącym świadczenie niewspółmierne ze świadczeniem wzajemnym ING Banku Śląskiego, tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 304 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k., na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., wobec braku znamion czynu zabronionego,

- kierowania wobec Stanisława K i Michała S przez dyrektora ING Banku Śląskiego Oddział w M w październiku 2001 r. groźby złożenia zawiadomienia o przestępstwie wyłudzenia kredytu przez wspólników spółki D , celem zmuszenia ich do podpisania umów cesji stanowiących zabezpieczenie umów kredytowych, tj. o przestępstwa z art. 191 § 1 k.k., na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., wobec przedawnienia karalności,

- dokonanego w maju 2006 r. w Katowicach utrudniania postępowania karnego w sprawie o sygn. V Ds. 44/06 Prokuratury Okręgowej w Częstochowie poprzez nierzetelne przeprowadzenie kontroli wewnętrznej w ING Banku Śląskim w M w zakresie działań pracowników banku w związku z obsługą kredytową wspólników PPH D Michała

S [imię] i Stanisława K [nazwisko] tj. o przestępstwo z art. 239 § 1 k.k., wobec braku znamion czynu zabronionego,

- żądania, w okresie od października do grudnia 2001 r. w M [miasto], przez osobę podającą się za pracownika ING Banku Śląskiego S. A. korzyści majątkowej w zamian za sprzedaż przedsiębiorstwa prowadzonego przez Stanisława K [nazwisko] i Michała S [nazwisko] prowadzących działalność w formie spółki cywilnej D [nazwisko] tj. o przestępstwo z art. 228 § 1 k.k., wobec braku znamion czynu zabronionego.”

Po rozpoznaniu zażaleń, Sąd Okręgowy w Częstochowie, postanowieniem z dnia 21 lutego 2008 r., sygn. akt II Kp 6/08, zaskarżone orzeczenie utrzymał w mocy.

W wyniku skierowanego do Prokuratury Apelacyjnej w Katowicach pisma pełnomocnika pokrzywdzonych, akta postępowania przygotowawczego o sygn. V Ds 44/06/s poddano badaniu, celem oceny zasadności decyzji o jego umorzeniu.

Prokurator Apelacyjny w Katowicach, w dniu 13 lutego 2009 roku polecił, na podstawie ówczasnie obowiązującego art. 8 ust. 5 i art. 17a ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 roku o prokuraturze, przesłuchanie - w trybie art. 327 § 3 k.p.k. - opiniujących z Centrum Ekspertyz Gospodarczych Fundacji Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, z udziałem stron postępowania i ich pełnomocników, na okoliczność wskazanych w tym poleceniu sprzeczności w treści wydanej opinii, a w zależności od wyniku tej czynności - po ewentualnym podjęciu postępowania - uzupełnienie wydanej opinii lub powołanie nowego zespołu biegłych.

Na skutek kolejnych pism pokrzywdzonych, po przeprowadzeniu badania akt, Zastępca Prokuratora Apelacyjnego w Katowicach, w piśmie z dnia 5 maja 2011 r. sygn. Ap III Dsa 3/11/Cz, w oparciu o przepis § 265 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24.03.2010 r. Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, ocenił za zasadne podjęcie na nowo umorzonego śledztwa, o sygn. V Ds. 44/06, w zakresie opisanym w punkcie pierwszym, tj. „w sprawie mającego miejsce w październiku 2001 r. w M [miasto] wprowadzenia Stanisława K [nazwisko] i Michała S [nazwisko] w błąd co do możliwości domagania się przez ING Bank Śląski S. A.

Oddział w M dodatkowego zabezpieczenia wyszczególnionych umów kredytowych oraz co do treści umów przelewu wierzytelności z dnia 23 października 2001 r. stanowiących zabezpieczenie wskazanych umów kredytowych i doprowadzenia w ten sposób Stanisława K i Michała S prowadzących działalność gospodarczą pod firmą D. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w wysokości nie mniejszej niż 2.036.910.26 zł., stanowiącym świadczenie niewspółmierne ze świadczeniem wzajemnym ING Banku Śląskiego, tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 304 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k.”

Postanowieniem Prokuratora Okręgowego w Częstochowie z dnia 28 lipca 2011 r. umorzone śledztwo o sygn. V Ds. 44/06 podjęto na nowo, w części dotyczącej oszustwa na szkodę Stanisława K i Michała S , tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 304 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k.

Postępowanie zarejestrowano w Prokuraturze Okręgowej w Częstochowie pod sygn. V Ds. 64/11.

W dniu 17 sierpnia 2011 r. Prokurator Apelacyjny w Katowicach, po rozpoznaniu wniosków pokrzywdzonych i ich pełnomocnika, na podstawie § 122 ust. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24. 03. 2010 r. Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, wyznaczył do kontynuowania postępowania w tej sprawie Prokurator Okręgową w Katowicach. Śledztwo zarejestrowano pod sygnaturą VI Ds. 72/11.

Kontynuując postępowanie, wobec podnoszonej przez pokrzywdzonych okoliczności wcześniejszego zarachowania należności wpływających z tytułu cesji na poczet jeszcze niewymagalnych należności kredytowych, rozszerzono przedmiot postępowania, obejmując nim zachowanie przedstawicieli banku po podpisaniu umów cesji, pod kątem realizacji znamion przestępstwa sprzeniewierzenia.

Ostatecznie postanowieniem z dnia 29 czerwca 2012 r. śledztwo umorzono w sprawie:

„- wprowadzenia w błąd w październiku 2001 r. w M Stanisława K i Michała S co do możliwości domagania się przez ING Bank Śląski S. A. Oddział w M dodatkowego zabezpieczenia do umów kredytowych oraz co do treści umów przelewu wierzytelności z dnia 23 października 2001 r. stanowiących zabezpieczenie umów kredytowych i doprowadzenia w ten sposób Stanisława K i Michała S prowadzących działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej D do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w wysokości nie mniejszej niż 2.036.910,26 zł, stanowiącym świadczenie niewspółmierne ze świadczeniem wzajemnym ING Banku Śląskiego S. A, tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 304 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k., na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., wobec braku znamion czynu zabronionego,

- przywłaszczenia w okresie od 2 listopada 2001 r. do 21 stycznia 2002 r. w M przez pracowników Banku Śląskiego S. A. Oddział w M , mienia znacznej wartości powierzonego im na mocy zawartych w dniu 23 października 2001 r. umów cesji wierzytelności stanowiących zabezpieczenie umów kredytowych, w ten sposób, że po wpłaceniu na rachunek bankowy prowadzony w Banku Śląskim oddział w M przez różne podmioty gospodarcze kwoty 771.491 zł tytułem należności za dostarczony przez Firmę Produkcyjno - Handlową D s.c. towar zarachowali je na poczet jeszcze niewymagalnych należności kredytowych, tj. o przestępstwo z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 12 k.k., na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., wobec braku znamion czynu zabronionego.”

Prokurator swe stanowisko przedstawił w bardzo obszernej decyzji o umorzeniu śledztwa, w której wskazał na ustalony, w oparciu o zgromadzone w śledztwie dowody stan faktyczny, jak też zawarł w niej szeroką argumentację w zakresie dokonanych przez niego ocen karnoprawnych, szczegółowo ją uzasadniając stanowiskiem doktryny i orzecnictwem sądów.

Po rozpoznaniu zażaleń wniesionych przez pokrzywdzonych i ich pełnomocników, Sąd Okręgowy w Częstochowie postanowieniem z dnia 28 lutego 2013 r, sygn. akt II Kp 457/12, utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

Sąd dokonując merytorycznej oceny zarzutów podniesionych w zażaleniach stwierdził, że „stanowią one kontynuację polemiki z trafnymi ustaleniami organów ścigania dotyczącymi braku znamion czynów zabronionych w działaniach przedstawicieli i pracowników ING Banku Śląskiego S.A.”

Wskazał w uzasadnieniu, że „strony, zgodnie z zasadą swobody kształtowania stosunku umownego, stosunek ten ułożyły m.in. w taki sposób, że ING Bank Śląski S.A. miał prawo dochodzenia wierzytelności jeszcze przed terminem wymagalności kredytów. Nie mógł jednak zaliczać uzyskanych kwot na poczet zadłużenia z tytułu kredytów, lecz tylko „blokować” je do czasu wymagalności kredytów. Dopiero w przypadku braku spłaty kredytów wraz z odsetkami i prowizjami bank został uprawniony do zaliczenia na poczet zadłużenia kwot „ściągniętych” ze zrealizowanych wierzytelności przelanych na zabezpieczenie.”

Sąd podkreślił, iż „przelew na zabezpieczenie jest czynnością powierniczą. Cedent przenosi do majątku cesjonariusza wierzytelności, z których ten zobowiązuje się korzystać tylko w zakresie wyznaczonym przez cel przelewu, cesjonariusz zobowiązuje się nie rozporządzać przelaną wierzytelnością, jeżeli nie jest to konieczne do zaspokojenia wierzytelności zabezpieczonej. Cesjonariusz mógł rozpocząć zaliczanie wpływów z realizacji cedowanych wierzytelności dopiero od dnia wymagalności wierzytelności kredytowych. Cesjonariusz był zatem uprawniony do dochodzenia roszczeń wynikających z przejętych na zabezpieczenie wierzytelności, nie mógł jednak korzystać z cedowanej wierzytelności przed terminem wymagalności roszczeń względem cedenta oraz ponad kwotę zadłużenia kredytowego pod rygorem odpowiedzialności cywilnoprawnej wynikającej z nienależytego wykonania zobowiązania (art. 471 k.c. i nast.)”

W ocenie sądu, „...nie znalazły potwierdzenia zarzuty, jakoby postanowienie o umorzeniu śledztwa było orzeczeniem dowolnym, odbiegającym od nakazu respektowania wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, opartym na wyselekcjonowanych dowodach, aby zostało podjęte na podstawie ustaleń nacechowanych „oportunizmem procesowym” przy braku dążenia do ustalenia prawdy materialnej oraz braku starania, by sprawca przestępstwa został wykryty i pociągnięty do odpowiedzialności. Nie znajdują także uzasadnienia zarzuty, jakoby prokurator błędnie lub w dowolny sposób ocenił zebrany materiał

dowodowy. Prokurator wskazał, na jakich oparł się dowodach, ustalając stan faktyczny sprawy”. Stąd też sąd w konkluzji przyjął, iż „brak jest również podstaw do przyjęcia, że zamiarem pracowników ING Banku Śląskiego S.A. było potraktowanie umów cesji wierzytelności jako spłaty niewymagalnych jeszcze kredytów, że Stanisław K. i Michał S. nie poznali i nie zrozumieli treści podpisanych przez siebie umów cesji oraz że działania pracowników ING Banku Śląskiego S.A. świadczyły o wypełnieniu znamion czynu z art. 286 § 1 k.k. W ocenie Sadu zarzuty podniesione w zażaleniach są liczne, lecz ogólnikowe, sprowadzające się do gołosłownej polemiki z ustaleniami organów ścigania”.

Jednocześnie, w związku z ponawianym wielokrotnie przez pokrzywdzonych wnioskiem o dopuszczenie, w trybie art. 327 § 3 k.p.k., dowodu z konfrontacji opiniujących w sprawie biegłych z autorem opinii, załączonej przez pokrzywdzonych, w piśmie z dnia 7 października 2013 roku Zastępca Prokuratora Okręgowego w Katowicach stanął na stanowisku, iż wnioski te nie zawierają nowych argumentów, przemawiających za ich uwzględnieniem.

Zastępca Prokuratora Okręgowego w Katowicach wskazał, iż pomijając fakt pozamerytorycznej argumentacji pokrzywdzonych, odnoszącej się do przypisywania prokuratorowi rozpoznającemu sprawę, a także katowickiej jednostce działania intencjonalnego, pozbawionego obiektywizmu i bezstronności, na wypadek nieuwzględnienia żądania strony, z którymi to argumentami trudno polemizować, merytorycznie uwagę zwrócić należy na następujące okoliczności.

Kwestia wykorzystania dowodowego opinii, załączonych do sprawy przez pokrzywdzonych, była przedmiotem analiz jeszcze w toku postępowania przygotowawczego. O ile początkowo prokurator nadzorujący śledztwo konieczności takiej nie wykluczał, chociażby w drodze konfrontacji ich autorów, to jednak już kierując wniosek o przedłużenie okresu trwania śledztwa z dnia 14 marca 2012 r., zajął w nim odmienny pogląd.

Argumentowano, iż taka konfrontacja w istocie dotyczyłaby poglądów naukowych w dziedzinie interpretacji przepisów prawa cywilnego.

W Prokuraturze Okręgowej w Katowicach założono, iż prokurator, podejmując decyzje merytoryczne w sprawie, informacje zawarte w tych opiniach będzie miał na uwadze, ale jednocześnie baczyć też będzie, na ile opinie te, odnoszą się do sfery interpretacji prawa, zastrzeżonej do wyłącznej kompetencji organu procesowego.

Prokurator Okręgowy w Katowicach podtrzymując takie stanowisko, wskazał, iż w tożsamy sposób odnieść należy je do kolejnego wniosku, składanego w trybie art. 327 § 3 k.p.k., dotyczącego przesłuchania w charakterze świadka autora opinii załączonych do akt sprawy, Pana Prof. Jana Mojaka.

Na słuszność takiego stanowiska wskazuje nie tylko treść sporządzonej opinii, ale już sam tytuł tego opracowania wyznaczający jego zakres: „Opinia prawna w sprawie charakteru i skutków prawnych umów przelewu wierzytelności na zabezpieczenie zawartych pomiędzy”

Jednocześnie, „zarówno w doktrynie, jak i judykaturze ugruntowany jest pogląd, że interpretacja przepisów prawa wyłączona jest ze sfery zagadnień poznawanych w drodze opinii biegłych. Sąd jest zobowiązany znać przepisy obowiązującego prawa polskiego i samodzielnie dokonywać ich interpretacji, a nie zastępować się w tej dziedzinie biegłym.” / V KRN 474/86, OSNPG 1988, nr 3, poz. 29 /. Choć uwagi te *expressis verbis* odnoszą się do dowodu z opinii biegłego, to nie ulega wątpliwości, że odnieść należy je w całości wprost także do dowodu z zeznań świadka.

Stanowisko prezentowane w tym zakresie przez Zastępcę Prokuratora Okręgowego w Katowicach zasługuje na akceptację. Kwestie oceny prawnej zawartych umów i skutków prawnych jakie wywoływały, należą bowiem do wyłącznej kompetencji organu procesowego.

Pomimo nieprzeprowadzenia takiej konfrontacji, czy też braku przesłuchania, w charakterze świadka, autora opinii, prokurator podejmując decyzję merytoryczną w sprawie, informacje zawarte w tych opiniach, dostarczonych zarówno przez pokrzywdzonych, jak też innych ujawnionych w toku spraw cywilnych miał na uwadze i dokonał ich autonomicznej oceny w uzasadnieniu decyzji.

W piśmie z dnia 7 marca 2014 roku, skierowanym do pokrzywdzonych, po rozpoznaniu wniosku o podjęcie postępowania i po zapoznaniu się z kolejną opinią prywatną dr Konrada Zacharzewskiego Zastępcy Prokuratora Okręgowego w Katowicach, nadal nie znalazł podstaw do takiej decyzji.

W piśmie z dnia 20 marca 2014 roku, skierowanym do Prokuratury Apelacyjnej w Katowicach, przedstawił on obszerną argumentację, przemawiającą za takim stanowiskiem, która częściowo wobec tożsamyh w zasadzie argumentów pokrzywdzonych odnosiła się także do poprzedniego stanowiska w tym zakresie, przedstawionego powyżej.

Zastępca Prokuratora Okręgowego w Katowicach argumentował, iż kontynuując postępowanie, wobec podnoszonej przez pokrzywdzonych okoliczności wcześniejszego zachowania należności wpływających z tytułu cesji na poczet jeszcze niewymagalnych należności kredytowych, rozszerzono przedmiot postępowania obejmując rozpoznaniem zachowanie przedstawicieli banku po podpisaniu umów cesji, pod kątem realizacji znamion przestępstwa sprzeniewierzenia.

Pokrzywdzeni do dnia 4 lutego 2014 r. nie występowali z wnioskiem o podjęcie na nowo umorzonego śledztwa. Generalnie, składane wnioski zmierzały do pozyskania w sprawie nowej opinii biegłych lub też do skonfrontowania opiniujących w sprawie biegłych z biegłym, który sporządził opinię na zlecenie pokrzywdzonych.

W kierowanej korespondencji pokrzywdzeni kwestionowali zasadność prawomocnego postanowienia o umorzeniu śledztwa podnosząc, iż w jego toku nie wykorzystano wszystkich możliwości dowodowych w tym przede wszystkim, nie zasięgnięto dodatkowej opinii biegłych lub co najmniej nie przeprowadzono konfrontacji pomiędzy biegłymi opiniującymi w sprawie a autorem opinii załączonej do akt przez pokrzywdzonych. W kierowanych pismach pokrzywdzeni starali się też zdyskredytować prokuratora będącego autorem wydanej w sprawie decyzji, sugerując jego negatywne nastawienie do sprawy obliczone na z góry założoną decyzję o umorzeniu śledztwa.

Zastępca Prokuratora Okręgowego w Katowicach wskazał również, że pokrzywdzeni w kierowanej korespondencji podjęli wręcz próbę swoistego rodzaju nacisku na organ prokuratury niedwuznacznie sugerując, że tylko uwzględnienie ich wniosków dowodzić

będzie rzeczywistej woli prokuratury, rzetelnego i obiektywnego wyjaśnienia sprawy. Z tego zaś rodzaju argumentacją nie sposób było w sposób rzeczowy polemizować.

Pismem z dnia 4 lutego 2014 r. pokrzywdzeni wniosli o podjęcie na nowo umorzonego śledztwa. Do wniosku tego załączyli kolejną opinię zleconą przez nich do opracowania. Po rozpoznaniu tego wniosku prokurator nie znalazł podstaw do podjęcia na nowo umorzonego postępowania. Przesłanki, jakie legły u podstaw zajętego stanowiska były w zasadzie tożsame do uprzednio prezentowanych.

Prokurator argumentował, iż analiza zawartości merytorycznej załączonej przez strony opinii dr Konrada Zacharzewskiego nie dała podstaw do dokonania odmiennych ocen w zakresie materiału dowodowego w sprawie i jego oceny. Zasadnym jest jedynie zauważyć, że treść nadesłanej opinii dobitnie przekonuje, że w przeważającej mierze opiniowanie to dotyczy kwestii prawnych, biegły podejmuje się oceny, czy określone zachowania wyczerpywały znamiona przestępstwa z art. 286 § 1 k.k., (dla ścisłości dodać należy, że czyni to w zestawieniu z czynem niedozwolonym z art. 415 k.c.), wreszcie podejmuje się oceny zamiaru, premedytacji i winy po stronie, jak to określa, Banku.

Kolejny wniosek pokrzywdzonych o podjęcie, na podstawie art. 327 § 1 k.p.k., postępowania Prokuratora Okręgowego w Katowicach o sygn. VI Ds. 72/11, rozpoznany został w Prokuraturze Apelacyjnej w Katowicach po zbadaniu akt w trybie § 265 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 marca 2010 r. Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury.

Po jego rozpoznaniu, dzielając stanowisko prezentowane przez Prokuratora Okręgowego w Katowicach, nie znaleziono podstaw do podjęcia postępowania, informując strony o wynikach dokonanych ocen w piśmie z dnia 28 lipca 2014 roku.

Stanowisko to zostało zakwestionowane przez pokrzywdzonych w korespondencji z dni 21 sierpnia 2014 roku i 26 września 2014 roku.

Pisma te w zasadzie były tożsamej treści, poza tym, iż pokrzywdzeni odnieśli się, także do dwóch innych postępowań, zainicjowanych przez nich a prowadzonych w Prokuraturze Rejonowej Katowice - Południe w Katowicach, w których wyjaśniano ich zarzuty

w zakresie fałszowania dokumentów i fałszywych zeznań. Postępowania te zostały umorzone.

Odnosząc się natomiast do wniosków stron o podjęcie postępowań wskazać należy, iż w pismach tych zawarto zasadniczo tożsamą argumentację co w uprzedniej korespondencji, kierowanej po ostatnim umorzeniu śledztwa. Ujęto w nich także polemikę z przedstawionymi - w kierowanej do stron korespondencji - argumentami, przemawiającymi za trafnością wydanej w sprawie decyzji. Strony wskazywały przy tym, iż w ich ocenie zostało popełnione przestępstwo. Wszystkie okoliczności podane w tych pismach były przedmiotem ustaleń i dokonanych ocen z tym, iż pokrzywdzeni kwestionują je z uwagi na odmienne wnioski, które wynikają z tych analiz, po stronie prokuratury i ich samych. Pokrzywdzeni w pismach tych przedstawiają zatem to, co w ich ocenie, zostało udowodnione a z takim sposobem argumentacji nie sposób polemizować.

Również poza polemiką z ustaleniami postępowania i ocenami dokonanymi przez prokuratorów różnych szczebli, strony nie przedstawiły w tych pismach nowych okoliczności, podważających zasadność prawomocnego postanowienia o umorzeniu śledztwa.

W tym miejscu należy podkreślić - o czym poinformowano już pokrzywdzonych w kierowanej do nich odpowiedzi -, iż „...statuowana przepisem art. 7 k.p.k. zasada swobodnej oceny dowodów, rozciąga się na wszystkie organy wydające decyzje procesowe. W ocenie dowodów, organy procesowe kierują się swoim przekonaniem, ukształtowanym wskazaniem wiedzy, doświadczenia życiowego i zasad prawidłowego rozumowania. Nasz system procesowy nie zna reguł dowodowych, dotyczących oceny dowodów. Zasada swobodnej oceny dowodów oznacza wolność wewnętrznego przekonania organu procesowego w kwestii oceny dowodów i wyciągania z nich racjonalnych wniosków, a tym samym wolność od schematycznych skrępowań w tym zakresie” (vide Marian Cieślak , Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne).

Analiza treści uzasadnienia ostatniej z wydanych decyzji o umorzeniu śledztwa w tej sprawie, a także odpowiedzi Zastępcy Prokuratora Okręgowego w Katowicach, udzielonej w trybie § 265 ust 1 regulaminu, z dnia 7 marca 2014 roku, czy też stanowiska Prokuratury Apelacyjnej w Katowicach z dnia 28 lipca 2014 roku wskazuje, iż dokonując oceny zgro-

madzonego w sprawie materiału dowodowego, każdorazowo miano na uwadze całość zgromadzonej dokumentacji, która była konfrontowana z wnioskami stron, dochodząc do przekonania o braku podstaw do podjęcia na nowo umorzonego śledztwa, o sygn. akt V Ds 72/11 i przeprowadzenia wnioskowanych czynności.

Przytoczona argumentacja świadczy o wszechstronnej ocenie dowodów dokonanych przez prokuratora pod kątem popełnienia przestępstwa karnego i nie sposób przyjąć, iż jest ona dowolna, bo uwzględniała wszystkie zgromadzone dowody w sprawie o sygn. VI Ds 72/11.

O przekroczeniu zasady swobodnej oceny dowodów można mówić dopiero wtedy, gdy ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego zawiera oczywiste błędy natury faktycznej, bądź logicznej.

Taka sytuacja w niniejszej sprawie nie miała miejsca. Na uwagę zasługuje to, iż poprawność decyzji prokuratury w tym zakresie była oceniona przez sąd, który nie znalazł podstaw do jej kwestionowania.

Uwzględniając natomiast dotychczasowy bieg tej sprawy trudno przypisać prokuraturze brak woli wyjaśnienia wszystkich okoliczności sprawy.

Podjęcie na nowo umorzonego postępowania, stosownie do poglądów przedstawionych przez przedstawicieli doktryny „może nastąpić w sytuacji, gdy dokonano odmiennej oceny faktycznej lub prawnej sprawy uznano, że dokonano błędnej oceny faktycznej lub prawnej sprawy, uznano że dokonano błędnej oceny, że czynu nie popełniono, a także w celu sprawdzenia jeszcze innej wersji zdarzenia. Konieczne jest jednak istnienie podstawy faktycznej, wskazującej, że podjęte postępowanie doprowadzi do stwierdzenia znamion przestępstwa lub wykrycia sprawcy” (vide F. Prusak, *Pociągnięcie...* s. 53).

W niniejszej sprawie brak jest podstaw do przyjęcia, iż przeprowadzenie wnioskowanego dowodu doprowadzi do stwierdzenia znamion przestępstwa, którego dotyczyło prowadzone postępowanie.

Opinia przedstawiona przez strony, wydana przez dr Zacharzewskiego, w zasadniczej mierze wskazuje na naruszenia przez bank sfery stosunków cywilnoprawnych, w tym dotyczących m.in. niewykonania zobowiązania i zaistnienia przesłanek do odpowiedzial-

ności odszkodowawczej banku, dopuszczenia się czynu niedozwolonego, czy bezpodstawnego wzbogacenia. Autor przytacza także, na poparcie swych tez, wiele orzeczeń zapadłych właśnie przed sądami cywilnymi.

Podobnie, ostatnio przedstawiona opinia Studenckiej Uniwersyteckiej Poradni Prawnej przy Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 20 marca 2014 roku, odnosi się również do kwestii cywilnoprawnych i przedawnionych roszczeń odszkodowawczych, związanych z realizacją zabezpieczeń.

Mając powyższe na względzie podnieść należy, iż nawet przyjęcie zaistnienia deliktu cywilnego - na co wskazują te opinie - nie jest równoznaczne z wyczerpaniem ustawowych znamion czynu zabronionego i popełnieniem przestępstwa, co jest przecież przedmiotem ocen w postępowaniu karnym. Na marginesie należy jedynie dodać, iż również procesy cywilne w tej sprawie nie zostały rozstrzygnięte po myśli pokrzywdzonych.

„Podstawowym kryterium rozgraniczającym oszustwo od niewywiązania się ze zobowiązania o charakterze cywilno-prawnym (...) jest istnienie w chwili zawierania umowy, wymaganego przez przepis karny, zamiaru bezpośredniego o szczególnym zabarwieniu. Nie każda przecież, nawet nierzetelna realizacja stosunku zobowiązaniowego oznacza automatycznie zrealizowanie znamion oszustwa. Przestępstwo oszustwa jest przestępstwem umyślnym, zaliczanym do tzw. celowościowej odmiany przestępstw kierunkowych. Zachowanie sprawcy jest ukierunkowane na osiągnięciu korzyści majątkowej, która stanowi cel działania; może ono polegać na zwiększeniu aktywów lub zmniejszeniu pasywów. Pod pojęciem, korzyści majątkowej można rozumieć także aktualne lub przyszłe przysporzenie mienia, spodziewane korzyści majątkowe, ogólne polepszenie sytuacji majątkowej” (wyrok Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2012 r. II KK 287/11 - Biul Prok. 2012/7/16; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 30 sierpnia 2000 r. V KKN 267/00 OSNKW 9-10/2000, p. 85).

Cel działania sprawcy ma być osiągnięty dzięki doprowadzeniu innej osoby do niekorzystnego rozporządzenia mieniem za pomocą wprowadzenia jej w błąd lub wyzyskania błędu.

Pozostaje zatem w niniejszej sprawie do rozważenia, czy w dniu podpisania umów cesji przedstawiciele banku działali z zamiarem doprowadzenia kontrahenta do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, a więc, czy mieli świadomość i wolę działania z zamiarem oszustwa.

Aby udowodnić tę okoliczność, należałoby przedstawić zespół dowodów dających podstawę do takiego ustalenia faktycznego i wyłączających jednocześnie inny przebieg wydarzeń. Nie wystarczy dla wyczerpania tych znamion przyjęcie, że sprawca godził się na to.

Należy zatem udowodnić, iż sprawca chciał to uczynić, kierując się chęcią osiągnięcia korzyści majątkowej.

„Od strony podmiotowej należałoby wykazać na podstawie zebranych dowodów, że sprawca obejmował bezpośrednim i kierunkowym zamiarem nie tylko wprowadzenie w błąd (wyzyskanie błędu) i działanie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, lecz także należałoby wykazać, że w momencie zawierania umowy obejmował on bezpośrednim kierunkowym zamiarem okoliczność, iż kontrahent niekorzystnie rozporządzi mieniem. Nawet ustalenie, że sprawca przedstawił osobie rozporządzającej mieniem nieprawdziwe okoliczności, samoistnie nie wystarcza do ustalenia, że działał w zamiarze oszustwa. Konieczne jest ustalenie, że miał świadomość nieprawdziwych informacji i że wykorzystał je w celu doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem dla osiągnięcia korzyści majątkowej” (wyrok S.A. w Katowicach z 17 sierpnia 2000 r. II AKa 168/00 OSA 7-8/2001, p. 51).

„Wskazanie w znamionach strony podmiotowej oszustwa celu działania sprawcy jakim jest chęć osiągnięcia korzyści majątkowej ma istotne konsekwencje prawne. Cel ten nadaje bowiem czynowi sprawcy szczególny charakter, bez którego to jego zachowanie będzie z punktu widzenia prawa karnego irrelevantne. W niektórych przypadkach cel ten może być trudny do udowodnienia z uwagi na konieczność wykazania zamiaru bezpośredniego kierunkowego zarówno co do zamierzonego celu działania sprawcy, jak i stosowanych przez niego środków, a więc sposobu działania sprawcy. Zamiar sprawcy musi więc obejmować dwa elementy: jednym z tych elementów jest sposób zachowania się sprawcy, polegający na wprowadzeniu w błąd lub wyzyskaniu błędu czy też niezdolności do zrozu-

mienia podejmowanych działań przez drugą stronę. Drugim zaś z elementów jest chęć osiągnięcia korzyści majątkowej w wyniku zastosowania przyjętego sposobu zachowania się i świadomość istnienia związku przyczynowego między przyjętym sposobem działania a dyspozycją majątkową dokonaną przez pokrzywdzonego. Jeżeli bowiem nawet tylko jeden z elementów oszustwa nie jest objęty świadomością sprawcy czy też nie chce on jego wystąpienia, lecz wyłącznie się na to godzi, to możliwość przypisania mu odpowiedzialności karnej za dokonanie oszustwa jest wyłączona” (por. System Prawa Karnego, Instytut Nauk Prawnych PAN, Warszawa 2011, pod red. R. Zawłockiego, w tym T. Oczkowski: Rozdział III. Oszustwo, § 13. Wprowadzenie w błąd oraz wyzyskanie błędu lub niezdolności jako znamiona czynności wykonawczej oszustwa, § 14. Niekorzystne rozporządzenie mieniem jako skutek przestępstwa oszustwa, § 15. Niewykonanie zobowiązania w terminie a przestępstwo oszustwa, s. 125-147).

W niniejszej sprawie zważyć należy, iż zapisy umów, z którymi miałyby wiązać się realizacja znamion czynu zabronionego, są przedmiotem odmiennych ocen zawartych w opiniach biegłych dołączonych do sprawy, zarówno tych uzyskanych przez strony, jak i na zlecenie prokuratury, trudno zatem przyjąć aby mogły być przedmiotem podstępnych zabiegów pracowników banku w stopniu wymaganym dla zaistnienia wszystkich znamion czynu określonego w art. 286 § 1 k.k.

Z tych względów, polemiczne argumenty przytoczone we wnioskach, jak też opiniach, odnoszą się do cywilnoprawnych zagadnień związanych z umowami cesji, dotyczą ewentualnych nieprawidłowości w wykonaniu zobowiązań, po stronie banku. Nie przedstawiają one natomiast żadnego argumentu wskazującego na realizację wszystkich ustawowych znamion przestępstwa z art. 286 § 1 k.k.

W przypadku drugiego z czynów, będących przedmiotem postępowania, wskazać należy, iż o zamiarze przywłaszczenia rzeczy powierzonej nie może przesądzać postąpienie z rzeczą w sposób inny niż uzgodniony z właścicielem rzeczy. W odniesieniu do przestępstwa z art. 284 § 2 k.k. konieczne jest wykazanie sprawcy działania w zamiarze bezpośrednim, kierunkowym.

Przywłaszczenie jest przestępstwem kierunkowym, zaś dla przyjęcia realizacji jego znamion od strony podmiotowej, konieczne jest wykazanie, że sprawca chciał rozporzą-

dzić cudzym prawem majątkowym tak jak właściciel i że jego działaniu towarzyszył zamiar zatrzymania tego prawa dla siebie albo dla innej osoby, bez żadnego ku temu tytułu.

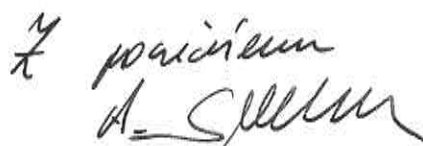
W zakresie traktowania cudzego prawa majątkowego jak własnego - przez jego zatrzymanie lub rozporządzenie nim - mieści się zatem, zarówno wola włączenia w ten sposób owego prawa do majątku sprawcy, jak i jednoczesny zamiar definitywnego pozbawienia osoby uprawnionej jej własności.

Dodać również należy, w ślad za Sądem Najwyższym, że „...przeświadczenie sprawcy, że ma on prawo dysponować będącym w jego posiadaniu mieniem, wyłącza wymaganą dla art. 284 k.k. umyślność, a w rezultacie taki czyn oceniany być może wyłącznie w aspekcie prawa cywilnego. Innymi słowy, jeżeli posiadacz rzeczy czuje się właścicielem, to dokonując jakiegokolwiek rozporządzenia taką rzeczą nie może być świadom realizacji znamienia czasownikowego "przywłaszczenia" a tym samym nie wypełnia swoim zachowaniem znamion strony podmiotowej przestępstwa stypizowanego w art. 284 k.k.” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2008 r. V KK 406/07, Prok. I Pr. 2008/10/12).

Zgromadzony w tym postępowaniu materiał dowodowy, od dnia wydania postanowienia o jego umorzeniu nie uległ poszerzeniu.

Wskazane przez Pana Senatora Grzegorza Wojciechowskiego w oświadczeniu okoliczności ograniczające się jedynie do przedstawienia przez pokrzywdzonych opinii prawnych profesora Jana Mojaka i doktora Konrada Zacharzewskiego były już uprzednio znane prokuratorowi i nie zostały zlekceważone. Opinie te były przedmiotem wnikliwej analizy dokonanej zarówno w Prokuraturze Okręgowej jak i Apelacyjnej w Katowicach.

Z przedstawionych względów nie znaleziono podstaw by przychylić się do wniosków mających wskazywać na zasadność podjęcia postępowania w tej wielokrotnie już badanej przez prokuraturę i sąd sprawie, bowiem nie zawierają okoliczności, podważających zasadność podjętej w Prokuraturze Okręgowej w Katowicach decyzji procesowej.

Andrzej Seremet